

RIAS (DCEC) sense canviar la *-l-* de *gileriis*. —
 3 ¿Caldrà que fem memòria que en català del SE. la *-z-* o *-c-* dona zero, i en gascó hi dona *-d-*? En canvi, *-g-* hi resta *-z-*, pertot.

Guiera, quieta, V. *guiar Guifa* (Tortosa 1344, BABL XII, 61 etc.), V. DCEC (JIFA) i cf. supra GUIER *Guifant*, probablement mala lectura per *grifaut* (i el següent *afares* deu ser-ho per *alfanecs*): es tracta de capells d'ocells caçadors *Guifer*, V. *guier* *Guiguet* potser per *gaiet*, variant de *gaiato* (CAI), contaminat per *maneguet* (AlcM, §§ 4, 3, 5, 6).

Guilando: sembla corrupció de còpia o derivat regressiu d'una variant de *golondart/godandart Guilindaina*, V. *galindaina*

+GUILL, nom comarcal d'una espècie de pedra aguda o mineral trencadís, probablement del mateix origen que el cast. *guijo* 'roc, palet', i cast. ant. *pedra aguija* id., o sigui del ll. vg. PETRA AQUILĒA 'pedra aguda', derivat de AQUILEUS 'agulló, fibló' (variant de ACULEUS id.), nom que els donaren perquè punyien o ferien els peus del caminant. □ 1.ª doc.: 1882-95.

No em consta bé que s'usi enlloc més que a la marina empordanesa i a la Costa Vermella rossellonesa. Al Rimbau d'Argelers me'l definien «espècie de roc, esberla que salta als ulls», concretant que sol ser més o menys blanquinós; en efecte i allà damunt hi ha un pedregós serrat que en diuen *Els Guills Blancs*; igual a Cotlliure; a Banyuls m'explicaren que són rocs de calcarí; crec que alguns, poc arrelats en el país, ho deformen en *grill* (i també vaig anotar un *Roc del Grill* en el terme d'Argelers, amb un mas del mateix nom a sota, i vaig veure-hi una grossa penya blanca); a la valleta de Cervera de la Marenda hi ha la *font del Guill*, amb el mateix paisatge.

Mot desconegut fins ara: no crec que l'hagi recollit cap lexicògraf, i no n'he llegit altra dada escrita que en el llibret de Senyes de la Costa del Cap de Creus, del patró cadaquesenc B. Batlle (anys 1882-95). Barquejant per allà m'explicaven que prop de la punta del Cap tot el mineral és pedra «guillosa», dolenta: «tot és *guill*, o *guill foguer*», aclarint el segon com a «pedrenyal» ('sílex' em sembla); però també a la ratlla del Port de la Selva hi ha la *Canal Guillosa*. A Cadaqués: «és roc cantellut», «pedra blanca, sovint, altres cops blau-fosca» (quan és ferruginosa), a diferència de la *lloseta* o pedra llosana, que se li oposa, la qual negreja, aquesta abunda més a l'interior del terme, cap al Maidéu per exemple; però també hi ha *gils* cap dins, com ho són els Caus de Puigcarallot (que ja es veien blancs de lluny). D'aquí el NL de *Guillola*, veral i grossa entrada de mar, anant de la vila cap a la punta del Cap (entre Jonquet i Codera). A la costa de Roses només vaig anotar algun *Guill* toponímic.

Alguns li donen el sentit de 'filó', 'veta': així ho vaig apuntar a Colera, i a Palau-saverdera semblaven distingir-ho del mot *veta*, usant aquest per a la pedra més llisa (una *veta* de marbre, que justament en trobaren una en el *Còrrec de Veta-Negra*) i *guill* per a la

de caràcter metàl·lic: i em parlaren d'una «Mina dels Guills» en dos llocs (crec diferents): 1958, 1959, 1964. No asseguro que no existeixi el mot en altres comarques, ni ho puc tampoc afirmar, per més que a Castalla hi ha un *Collaet dez Gilè*, a la Serra del Maigmo, i em va semblar entendre que es referien a pedra, però no ho vaig poder aclarir i després no m'ha vagat (¿seria un NP?) De tota manera AlcM troba a Gandesa *guillo* «terra blanca molt dura», potser forma mosàrab del mateix mot.

Tant a la pedra cantelluda com al filó ferrís els conve semànticament l'etimologia del cast. *guijo, guija, guijarro*. Per a la demostració d'aquesta bastarà remetre al DCEC (GUIJA).

55 DERIV.: +Guillós. *Guillola* (supra).

Guill 'astut', V. *guilla* (GUINEU) *Guilla*, V. *guineu Guilla* 'collita', V. DCEC (GUILLA) *Guillar* 'fugir, anar-se'n' terme murriesc o ajargonat, V. DCEC (GUILLARSE) *Guillassa*, V. *guilla* (GUINEU) *Guillat* 'pertorbat, tocat de l'ala', V. DCEC (GUILLARSE)

52 GUILLEM. Sense violar la norma d'aquest diccionari de no ocupar-se dels mots derivats de noms propis, ens limitarem a donar unes dades soltes i concretes d'alguns que vénen d'aquest o s'hi relacionen. +*Guillem* a l'Albufera és el nom d'una espècie de palangre o palangró: «els que pesquen al *guillem* pesaran en la mateixa condició que la canya, amb dos *guillems* de 35 hams, i d'ham a ham un metre»: en les ordenacions que tenen escrites els del Palmar i copio allà (1962). *Guilleuma* 'espècie de ribot estret' [id. DBal.] com que el masculí de *Guillem* no ha estat mai *Guilleume* en català, però *Guilleuma* sí que n'ha estat la forma femenina, és a tort que AlcM pren per masculí el plural *guilleumes* que cita en un doc. castellonenc; Careta (*Barbr.*, s. v. *enformador*) dona una cita del femení *guilleuma* en un doc. de 1701. *Guilloixar* manca en el DOrt. i Fontserè l'hi afegeix al marge c. 1925: del fr. *guillocher* id. [1558] derivat analògic de *Guillot* hipocorístic de *Guillaume*. Del mateix NP *Guillot* es derivava *Guillotín*, cognom d'un metge de Lluís XVI, que suggerí l'ús d'aquesta màquina de decapitar, del nom del qual ve el fr. *guillotina* [1790], que de seguida es va catalanitzar en *guillotina*, i se'n formà el verb *guillotinar*, popularment entre nosaltres va usar-se també *aguillotinar*: en un romanço de 1808 (recollit a St. Joan Ab.) li prometien a Bonaparte: «la *guillotina* és aquí, / a punta d'*aguillotinar-te*» (MilàF, *Romllo.*, 93.11). *Guilleret*, mot francès, ha estat usat de vegades en el Ross. ('eixerit i cofoi', text de Tuir, RLR LXIX, 173): en francès [1460] se sumaren en aquest mot un derivat del nom propi i una onomatopeia del cant del pardal.

Guilleria, V. *guilla* (GUINEU) *Guilleuma*, V. *Guillem Guilló*, V. *guill Guilloixar*, V. *guillem Guillola*, V. *guill Guillot*, V. *guilla* (GUINEU) *Guillotina*, *guillotinar*, V. *Guillem Guilma*, V. *quil-*